

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: I Kž 365/06-3

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u vijeću sastavljenome od sudaca Vrhovnoga suda Ane Garačić, kao predsjednice vijeća, te Damira Kosa, Ranka Marijana, Miroslava Šovanja i mr. sc. Marina Mrčele kao članova vijeća i sudske savjetnice Ivone Horvatić, kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv optuženog Ž. I. i dr. zbog kaznenog djela iz 120. st. 1. OKZ RH, odlučujući o žalbi državnog odvjetnika podnesenoj protiv presude Županijskog suda u Bjelovaru od 06. ožujka 2006. godine, br. K-17/04, u sjednici održanoj dana 24. ožujka 2009. godine, u nazočnosti zamjenika Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske Radovana Šanteka,

p r e s u d i o j e :

Žalba državnog odvjetnika odbija se kao neosnovana te se potvrđuje presuda suda prvog stupnja.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom oslobođeni su optužbe Ž. I. i L. P. da bi počinili kazneno djelo iz čl. 120. st. 1. OKZ RH, dok je u odnosu na optužene I. V. i A. K., temeljem čl. 353. toč. 3. Zakona o kaznenom postupku, odbijena optužba da bi oni počinili kazneno djelo iz čl. 120. st. 1. OKZ RH. U odnosu na troškove kaznenog postupka riješeno je da isti temeljem čl. 123. st. 1. Zakona o kaznenom postupku padaju na teret proračunskih sredstava.

Protiv ove presude u oslobađajućem dijelu žalbu je podnio državni odvjetnik žaleći se zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Predlaže da se presuda u pobijanom dijelu ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Odgovor na žalbu državnog odvjetnika podnio je optuženi L. P. po branitelju S. V., odvjetniku iz V.. Predlaže da se žalba državnog odvjetnika odbije kao neosnovana i potvrdi prvostupanjska presuda.

Sukladno čl. 373. st. 1. Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine broj 110/97.; broj 27/98.; broj 58/99.; broj 112/99; broj 58/02.; broj 143/02. i broj 115/06 – u daljnjem tekstu Zakon o kaznenom postupku), spis predmeta dostavljen je Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske na dužno razgledanje.

Žalba državnog odvjetnika nije osnovana.

Nije u pravu državni odvjetnik kada tvrdi da je činjenično stanje pogrešno utvrđeno, dok žalbena osnova nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja uopće nije posebno obrazložena.

Uvodno valja istaći da državni odvjetnik svoju žalbu započinje hipotetičkom tvrdnjom suprotnom utvrđenju sudu u pogledu krivnje optuženog L. P., pa navodi da „Ako se prihvati da je opt. L. P. teško pretukao M. B....“, da bi u tome slučaju mogli slijediti drugačiji zaključci i o krivnji optuženog I..

Međutim, prvostupanjski sud nakon provedenog dokaznog postupka i analize izvedenih dokaza u odnosu na krivnju optuženog L. P. zaključuje kako nema dokaza da bi oštećenog M. teško pretukao upravo on i za takve svoje zaključke daje valjane i uvjerljive razloge koje u cijelosti prihvaća i Vrhovni sud kao sud drugog stupnja. Prema tome hipotetičko osporavanje presude navodom žalbe - „ako se prihvati“ nešto za što je prvostupanjski sud u postupku utvrdio da nije bilo tako kako je državni odvjetnik ustvrdio u optužnom aktu i što je rezultiralo oslobađajućom presudom za optuženika za koga državni odvjetnik u žalbi sugerira „ako se prihvati“ njegova krivnja da bi zaključak prvostupanjskog suda o krivnji i drugog optuženika bio pogrešan, potpuno je proizvoljna i promašena.

Prvostupanjski sud u odnosu na krivnju optuženog P. za krimen počinjen na štetu B. M. vrlo pažljivo analizira sve izvedene dokaze i zatim ocjenom svakog izvedenog dokaza u odnosu na ovaj događaj ispravno zaključuje (list 15. prvostupanjske presude) da nema dovoljno dokaza koji bi nedvojbeno upućivali upravo na optuženog P. da bi počinio radnje na štetu B. M. kojima da bi ostvario obilježja kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. OKZ RH. Radi izbjegavanja nepotrebnog ponavljanja žalitelj se upućuje na argumentaciju kako ju je naveo prvostupanjski sud o ne postojanju dokaza za krivnju optuženog P., koju argumentaciju u cijelosti prihvaća i Vrhovni sud kao sud dugog stupnja.

Obzirom na ovakvo ispravno utvrđenje u pogledu nepostojanja dokaza o krivnji optuženog P. za postupanje prema oštećenom B. M., potpuno je isključena i mogućnost utvrđenja krivnje optuženog I. hipotetičkim uvodom u žalbu „ako se prihvati...“ krivnja optuženog P.. U odnosu na krimen stavljen na teret optuženom I. na štetu oštećenog M. državni odvjetnik osporava zaključke prvostupanjskog suda ponovno polazeći od tvrdnje koju je prvostupanjski sud isključio. Naime, u hipotetičkom postavljanju teze kako ju izgrađuje državni odvjetnik u svojoj žalbi on ističe kako je supruzi oštećenog M. optuženi I. „uručio zapovijed da se M. pušta iz pritvora“, koja okolnost nije sporna, ali dalje nastavlja kako je I. to učinio „... iako je znao ... da je oštećenik već bio mrtav“.

Upravo na okolnost utvrđenja njegove svijesti i znanja da je B. M. mrtav, vođen je dokazni postupak i prvostupanjski sud nakon provedenih svih raspoloživih dokaza zaključuje kako optuženi I. nije mogao znati što se događa sa osobama koje su zatvorene u vojnom pritvoru, pa prema tome nije mogao niti znati je li živ ili nije živ oštećeni M.. Državni odvjetnik u žalbi ponovno hipotetički postavlja tezu suprotnu utvrđenju

prvostupanjskog suda, da bi iz tako postavljene teze za koju stvara privid istinitosti dalje izgrađivao svoje zaključke o ukupnoj krivnji optuženog I. u odnosu na sve oštećenike koje suprotstavlja zaključcima prvostupanjskog suda. Međutim, suprotno ovim tvrdnjama državnog odvjetnika nije dovedena u sumnju ispravnost utvrđenih činjenica i valjanost zaključaka utemeljenih na tim činjenicama kako je to učinio prvostupanjski sud.

U odnosu na u optužbi inkriminirano postupanje činjenjem i ne činjenjem od strane optuženog I., ispravno zaključuje prvostupanjski sud u odnosu na oba modaliteta počinjenja kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. OKZ RH da nema dokaza za utvrđenje krivnje ovog optuženika.

U odnosu na izdavanje zapovjedi za prisilno dovođenje, kao oblik počinjenja kaznenog djela ratnog zločina iz čl. 120. st. 1. OKZ RH, suprotno tvrdnjama žalbe, nije dokazano da bi takva radnja prisilnog dovođenja bila dio jedinstvenog plana da se tako prisilno dovedene osobe muče, zlostavljaju i konačno liše života. Točno je da bi ovakvo kazneno djelo postojalo kada bi bilo dokazano da je prisilno dovođenje samo prva radnja u okvirima dogovora da se prisilno dovedene osobe muče i konačno liše života.

Međutim, kako to ispravno utvrđuje prvostupanjski sud, nije dokazano da bi optuženi I. ove naredbe za prisilno dovođenje izdavao upravo sa ranije opisanim ciljem.

Sama radnja izdavanja naloga za dovođenje civila od strane vojne policije u pravno uređenoj državi nije dopuštena, no ona je, kako to ispravno utvrđuje prvostupanjski sud (list 19 presude), jedina koja je dokazna optuženom I., a ona sama za sebe, bez da je dokazano da je dovođenje bilo sa ranije naznačenim ciljem ne ostvaruje bitna obilježja počinjenja elemenata kaznenog djela ratnog zločina na način kako je optuženi I. terećen.

U odnosu na pitanje njegove odgovornosti za počinjenje kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. OKZ RH ne činjenjem – kao zapovjednik vojne policije u kome svojstvu ima određene garantne obaveze, iste obaveze doista i postoje. Međutim, kako to ispravno utvrđuje prvostupanjski sud za objektivno utvrđena nečovječna postupanja i ubojstva žrtava naznačenih u činjeničnom opisu kaznenog djela prvostupanjski sud nije utvrdio dokazanim da bi takva postupanja bila rezultat vojnika kojima je zapovijedao optuženi I.. Obzirom na ovu okolnost, kako to ispravno zaključuje i prvostupanjski sud, suprotno navodima žalbe nije moguće niti konstruirati garantni oblik odgovornosti optuženog I. za postupanje vojnika koji nisu bili u njegovoj liniji zapovijedanja.

Kako to proizlazi iz provedenog dokaznog postupka i obrazloženja prvostupanjske presude stradavanja civila kako su ona opisana u činjeničnom opisu kaznenog djela objektivno su utvrđena, međutim, u situaciji kada nije dokazano koja konkretna osoba je takva nedjela činila, bilo je potrebno utvrditi u čijoj zoni odgovornosti su takva postupanja učinjena.

U situaciji kada je sud izveo dokaz čitanjem zapovjedi o ustrojavanju jedinice vojne policije kojoj je na čelu bio optuženi I., sa jasno određenom zonom njene odgovornosti koja se ne proteže na prostore vojnog zatvora, koji je između ostalog i prostorno odvojen

od prostora u kome je vojna policija, jasno je da optuženi I. kao zapovjednik voda vojne policije 127. brigade HV-a ne može odgovarati za postupke koji su činjeni prema civilima u prostoru vojnog zatvora, dakle u prostoru koji je u zapovjednoj ingerenciji nekog drugog zapovjednika.

Kako je već istaknuto, u odnosu na oštećenog M. niti na koji način, kako to ispravno utvrđuje prvostupanjski sud, nije dovedeno u vezu njegovo stradavanje sa postupcima bilo činjenjem, bilo kao garanta nečinjenjem od strane optuženog I.. Samo prisilno dovođenje koje je učinjeno po njegovom nalogu, kako nije bilo sa ciljem njegovog nastavnog stradavanja, ne ostvaruje elemente ratnog zločina iz čl. 120. st. 1. OKZ RH.

U odnosu na stradavanje braće S., ponovno ispravno utvrđuje prvostupanjski sud kako nije dokazno da bi njihove patnje kako su opisane u činjeničnom supstratu optužbe bile rezultat činjenja optuženog I., a niti postoji mogućnost dovođenja u vezu njihovog stradavanja sa postupanjem osoba koje se nalaze u zapovjednoj liniji optuženog I., pa da bi on znao za takva postupanja njemu podređenih vojnika koja ne bi spriječio, a koje ne postupanje da bi se moglo izjednačiti sa prešutnim, neverbalnim, izdavanjem zapovjedi upravo za takva nečovječna postupanja.

U odnosu na oštećenog dr. R. M., nedvojbeno je da je njegovo dovođenje bilo rezultat naloga druge osobe (svjedok D. D.) i to nakon zbog kaznenog djela koje je dr. M. učinio (napad i zatočenje u prostorima Medicinskog centra pripadnika HV-a). Također, uz prihvaćanje da je dr. M. nakon ne pritvaranja od strane istražnog suca, kome je bio sproveden uz kaznenu prijavu, ponovno vraćen u vojni zatvor, nakon čega mu se gubi svaki trag sve do trenutka kada je pronađeno njegovo raskomadano tijelo, ponovno se ukazuje da prvostupanjski sud nije utvrdio da bi optuženi I. kao zapovjednik voda vojne policije, a suglasno zapovjedi o formiranju voda vojne policije bio zapovjedno odgovoran za postupka u čijoj nadležnosti je bio vojni zatvor, o čemu se prvostupanjski sud, suprotno tvrdnji iz žalbe državnog odvjetnika jasno i nedvosmisleno očitovao u obrazloženju svoje presude (list 19. presude).

Prema tome, kako ne postoje razlozi zbog kojih državni odvjetnik pobija prvostupanjsku presudu, a kako pri ispitivanju pobijane presude nisu nađene povrede zakona iz čl. 379. st. 1. Zakona o kaznenom postupku, na čije postojanje drugostupanjski sud pazi po službenoj dužnosti, trebalo je na temelju čl. 387. Zakona o kaznenom postupku presuditi kao u izreci ove presude.

U Zagrebu, 24. ožujka 2009. godine.

Zapisničar:

Ivona Horvatić, v. r.

Predsjednica vijeća:

Ana Garačić, v. r.